

Ulkokanojen munien tuottaminen Suomessa

Elintarvikehygieniayksikkö

Ulkokanojen munien tuottaminen Suomessa

Ulkokanojen munien tuottaminen Suomessa

Viranomaisen toiminnan tulee perustua laissa olevaan toimivaltaan ja viranomaistoiminnassa tulee tarkoin noudattaa lakia. Viranomaisohjeet eivät ole oikeudelliselta luonteeltaan muita viranomaisia tai toimijoita sitovia. Viime kädessä lainsäädännön soveltamista koskevat kysymykset ratkaisee tuomioistuin.

Tässä ohjeessa on sekä suoria lainauksia lainsäädännöstä että tulkintoja lainsäädännön soveltamisesta. Lainsäädäntö on erotettu *kursiivilla*. Ohjeessa esitetyt tulkinnat ovat Eviran näkemyksiä siitä, miten lainsäädäntöä tulisi soveltaa.

Elintarvikehygieniayksikkö

Ulkokanojen munien tuottaminen Suomessa

Ulkokanojen munien tuottaminen Suomessa

SISÄLTÖ

1 Yleistä	3
2 Lainsäädäntö	3
3 Kananmunien tuotantoa koskevat yleiset vaatimukset	4
4 Ilmoitus alkutuotantopaikasta	4
5 Munantuottajien rekisteröityminen	4
6 Ulkokanalalan hyväksyminen	5
7 Vaatimukset munintaikäisten ulkokanojen munia tuottaville tuotantotiloille	5
8 Siipikarjan ulkonapitämisen rajoitukset	6
9 Salmonellavalvonta	6
10 Munien ja pakkausten merkitseminen	7
11 Kirjanpito	7

Ulkokanojen munien tuottaminen Suomessa

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira on laatinut tämän ohjeen ulkokanojen munien tuottamisen valvonnasta valvontaviranomaisten käyttöön. Myös tuottajat saavat ohjeen avulla tietoa vaatimuksista Suomessa.

1 Yleistä

Ohjeessa käsitellään elintarvikelainsäädännön ja markkinapolitiikkalainsäädännön erityisiä vaatimuksia ulkokanalassa tuotettujen munien myynnille. Lisäksi munantuottajien tulee noudattaa yleisiä munien tuotantoa koskevia vaatimuksia sekä kanojen pitämiseen liittyviä rekisteröinti-, eläinsuojelu-, salmonellavalvonta- ja eläintautisäädöksiä.

Ulkokanojen munilla tarkoitetaan munintaikäisten ulkokanalan kanojen munia, munantuotantoa hyväksytyssä ulkokanalassa.

Kananmunien tuotantomuodon hyväksyy Eviran elintarvikehygieniayksikkö, jolta haetaan tuotantotilojen (kanalan) hyväksyntä ennen toiminnan aloittamista. Kunnaneläinlääkäri vastaa alueensa kananmunien tuotannon ja salmonellavalvontaohjelman noudattamisen valvonnasta. Evira pitää rekisteriä hyväksytyistä lattia- ja ulkokanaloista.

2 Lainsäädäntö

Ulkokanojen munien tuottamisesta ja myynnistä on säädetty pääosin seuraavissa säädöksissä. Säädökset tulee huomioida mahdollisine muutoksineen.

Elintarvikelaki 23/2006

Maa- ja metsätalousministeriön asetus 1368/2011 elintarvikkeiden alkutuotannon elintarvikehygieniasta (alkutuotantoasetus)

Komission asetus (EY) N:o 589/2008 neuvoston asetuksen (EY) N:o 1234/2007 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä munien kaupan pitämisen vaatimusten osalta (munien kaupan pitämisen asetus)

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 853/2004 eläinperäisiä elintarvikkeita koskevista erityisistä hygieniasäännöistä (eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygienia-asetus)

Kauppa- ja teollisuusministeriön asetus 1084/2004 elintarvikkeiden pakkausmerkinnöistä (pakkausmerkintäasetus) / Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1169/2011 elintarviketietojen antamisesta kuluttajille (elintarviketietoasetus; tulee soveltaa 13.12.2014 alkaen)

Maa- ja metsätalousministeriön eläinsuojelulaki 247/1996

Elintarvikehygieniayksikkö

Ulkokanojen munien tuottaminen Suomessa

Maa- ja metsätalousministeriön eläinsuojeluasetus 396/1996

Laki eläintunnistusjärjestelmästä 238/2010

Maa- ja metsätalousministeriön asetus 867/2010 siipikarjan ja eräiden muiden lintujen tunnistamisesta (siipikarjan tunnistamisasetus)

Valtioneuvoston asetus 673/2010 kanojen suojelusta

Eläintautilaki 441/2013

Maa- ja metsätalousministeriön asetus 386/2006 varotoimenpiteistä lintuinfluenssan leviämisen ehkäisemiseksi luonnonvaraisten lintujen ja siipikarjan välillä (lintuinfluenssavarotoimenpideasetus)

Maa- ja metsätalousministeriön asetus 81/2011 varotoimenpiteistä lintuinfluenssanleviämisen ehkäisemiseksi luonnonvaraisten lintujen ja siipikarjan välillä annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen muuttamisesta

Valtioneuvoston asetus 838/2013 eläinten terveysvalvonnasta sekä eläintautien vastustamisesta eläinten keinollisessa lisäämisessä

Maa- ja metsätalousministeriön asetus 1037/2013 kanojen ja kalkkunoiden salmonellavalvonnasta (salmonellavalvonta-asetus)

Direktiivi 1999/74/EY munivien kanojen suojelun vähimmäisvaatimuksista

3 Kanamunien tuotantoa koskevat yleiset vaatimukset

Kanamunien tuotantoa ja toimittamista vähittäismyyntiin koskevia vaatimuksia ja valvontaa on ohjeistettu Eviran ohjeella 16034/1 Kanamunien ja muiden linnunmunien tuotanto ja myynti. Yleiset munien tuotannon ja vähittäismyyntiin vaatimukset koskevat myös ulkokanojen munien tuottamista, eikä niitä käsitellä tässä ohjeessa. Yleisten vaatimusten lisäksi ulkokanojen munien tuottamista säädetään tarkasti kansallisilla ja EU:n asetuksilla.

4 Ilmoitus alkutuotantopaikasta

Tuotantotilasta, jolla harjoitetaan munien tuotantoa myyntiä varten, tulee tehdä alkutuotantopaikkailmoitus. Lisää tietoa alkutuotantopaikkailmoituksesta löytyy Eviran ohjeesta 16034/1 Kanamunien ja muiden linnun munien tuotanto ja myynti kohdasta 3.1.

5 Munantuottajien rekisteröityminen

Kaikkien siipikarjan pitäjien on ilmoitettava eläintenpitäjiksi ja rekisteröitävä eläinten pitopaikka. Kanojen pitämiseen liittyvästä rekisteröintivelvoitteesta on säädetty eläintunnistusjärjestelmälaissa ja asetuksessa siipikarjan ja eräiden muiden lintujen tunnistamisesta. Tarkempia tietoja munantuottajien rekisteröitymisestä löytyy

Eviran ohjeesta 16034/1 Kananmunien ja muiden linnun munien tuotanto ja myynti kohdasta 3.2.

6 Ulkokanalalan hyväksyminen

Tuottajan, joka haluaa tuottaa kananmunia, joita myydään pakkausmerkinnällä ”Ulkokanojen munia”, on haettava tuotantotiloille hyväksyntä ennen tuotannon aloittamista. Hyväksyntää haetaan Evirasta elintarvikehygieniayksiköstä. Lisätietoja ulkokanaloiden hyväksymisestä on Eviran kotisivuilla (www.evira.fi).

7 Vaatimukset munintakäisten ulkokanojen munia tuottaville tuotantotiloille

Tuotantotilojen on täytettävä lainsäädännössä esitetyt vaatimukset ulkokanojen pidolle.

Kanoilla on oltava päivällä jatkuvasti mahdollisuus liikkua laidunalueella. Tämä vaatimus ei kuitenkaan estä tuottajaa rajoittamasta pääsyä laidunalueelle tietyksi ajaksi aamulla tavanomaisen hyvän maatalouskäytännön ja hyvän kotieläintuotannon käytäntöjen mukaisesti. Jos asetetaan muita rajoituksia, yhteisön lainsäädäntöön perustuvilla rajoituksilla, kansanterveyden ja eläinten terveyden suojelemiseksi asetetut eläinlääkinnälliset rajoitukset mukaan luettuna, joilla rajoitetaan siipikarjan pääsyä laidunalueelle, munia voidaan edelleen pitää kaupan ”ulkokanalalan munina” rajoituksen ajan, muttei missään olosuhteissa enempää kuin 12 viikkoa (munien kaupan pitämisen asetus liite II).

Ulkokananmunien tuotannossa kanoilla tulee olla pääsääntöisesti mahdollisuus päästä ulos koko tuotantokauden ajan. Kanat voivat olla korkeintaan 12 viikkoa sisätiloissa kanalassa munintakauden aikana, jotta niiden tuottamia kananmunia voidaan markkinoinnissa edelleen kutsua ulkokanojen muniksi. Sisälläoloajalla tarkoitetaan munintakauden aikana yhteenlaskettuja päiväkohtaisia sisälläoloaikoja, joita saa olla yhteensä enintään 12 viikkoa. Tähän aikaan lasketaan myös viranomaisien määräämät sisälläolopäivät maaliskuulle. Jotta 12 viikon sisälläoloaika ei ylity, on tuotantotilan täytettävä ohjeen kohdassa 8 asetetut vaatimukset. Kanojen ulkonaoloa voivat rajoittaa huonot sääolosuhteet, kuten kova pakkanen, tuulinen ja kostea tai erittäin kuuma sää.

Laidunalueen, jolle kanat pääsevät, on oltava enimmäkseen kasvillisuuden peitossa, eikä sitä saa käyttää muihin tarkoituksiin kuin hedelmätarhana, metsämaana, ja jos toimivaltainen viranomainen sen sallii, karjanlaitumena. Laidunalueen eläintiheys saa olla enintään 2500 kanaa käytettävissä olevan alan hehtaaria kohden tai enintään yksi kana neljää neliometriä kohden; kuitenkin silloin, kun käytettävissä oleva ala on vähintään 10 neliometriä kanaa kohden ja kun harjoitetaan laidunkiertoa ja kanat pääsevät liikkumaan vapaasti koko laidunalueella kanaparven koko elinkaaren ajan, jokaisella laidunlohkolla on aina oltava tilaa vähintään 2,5 neliometriä kanaa kohden (munien kaupan pitämisen asetus liite II).

Laidunalueen säde saa olla enintään 150 metriä rakennuksen lähimmästä ulosmenoaukosta. Säde voi kuitenkin olla enintään 350 metriä rakennuksen lähimmästä ulosmenoaukosta, jos laidunalueella on katoksia riittävästi ja tasaisesti

Elintarvikehygieniayksikkö

Ulkokanojen munien tuottaminen Suomessa

sijoitettuina siten, että hehtaaria kohden on vähintään neljä katosta. Katosten tulee suojata kanoja huonoja sääolosuhteita ja petoeläimiä vastaan ja katoksiin on tarvittaessa sijoitettava asianmukaisia juomalaitteita.

Jos muniville kanoille on järjestetty mahdollisuus päästä ulos, useiden ulosmenoaukkojen on johdettava suoraan ulkotilaan ja niiden on oltava vähintään 35 senttimetriä korkeat ja 40 senttimetriä leveät ja ne on sijoitettava rakennuksen koko pituudelle. Kutakin 1000 kanan ryhmää kohden on oltava joka tapauksessa käytössä 2 metriä leveä aukkotila. Ulkotilojen on oltava saastumisen ehkäisemiseksi pinta-alaltaan riittävät suhteessa kanojen määrään ja pohjan laatuun sekä varustettu suojilla huonoja sääolosuhteita ja petoeläimiä vastaan ja tarvittaessa asianmukaisilla juomalaitteilla (direktiivi 1999/74/EY artikla 4).

Siipikarjan rehun ja juomaveden saanti on järjestettävä sisätiloissa tai muussa sellaisessa paikassa, jossa ei ole vaaraa luonnonvaraisten vesilintujen pääsystä sinne (lintuinfluenssavarotoimenpideasetus 5§). On siis varmistettava, että kanojen saatavilla on oltava jatkuvasti juomavettä.

Eläinten pitoa, hoitoa, kohtelua ja käsittelyä säätelevät eläinsuojelulaki ja eläinsuojeluasetus. Kanojen pidolle asetettavista eläinsuojeluvaatimuksista säädetään lisäksi valtioneuvoston asetuksessa kanojen suojelusta.

8 Siipikarjan ulkonapitämisen rajoitukset

Siipikarjan ulkonapitämistä on rajoitettu maaliskuun alusta toukokuun loppuun lintuinfluenssavarotoimenpideasetuksen mukaisesti. Tänä ai kana siipikarja on suojattava kontakteilta luonnonvaraisiin vesilintuihin. Hyväksyttävän ulkokanojen pitämisen edellytys on, että samassa pitopaikassa ei pidetä tarhattuja vesilintuja ja ulkotarhan alue on aidattu, eikä ulkotarhassa tai sen välittömässä läheisyydessä sijaitse vesistöjä eikä oleile vesilintuja.

Ennen ulkokanojen munien tuotannon aloittamista kannattaa olla yhteydessä kunnaneläinlääkäriin sen selvittämiseksi, onko ulkotarhan alue sellainen, joka täyttää edellä mainitut edellytykset ja jossa kanoja voidaan pitää ulkona myös maaliskuun alun ja toukokuun lopun välisenä aikana.

Kunnaneläinlääkärille on tehtävä ennakoita kirjallinen ilmoitus siipikarjan ulkona pidosta maaliskuun alun ja toukokuun lopun välisenä aikana. Ilmoituksesta on käytävä ilmi seuraavat seikat: mitä lintulajeja ulkonapito koskee, lintujen lukumäärä, etäisyys lähimpiin järviin, lampiin ja jokiin, sekä selvitys siitä, miten lintujen suojaaminen luonnonvaraisilta vesilinnuilta toteutetaan.

9 Salmonellavalvonta

Tuotantotilan on noudatettava kansallisen salmonellavalvontaohjelman vaatimuksia ja osallistuttava salmonellavalvontaan. Kansallisen salmonellavalvontaohjelman vaatimukset koskevat myös ulkokanojen munien tuotantoa. Salmonellavalvontaa koskevia vaatimuksia ja valvontaa on o hjeistettu Eviran ohjeella 16034/1 Kananmunien ja muiden linnunmunien tuotanto ja myynti kohdassa 3.5.

10 Munien ja pakkausten merkitseminen

Pakkaamon A-luokan muniksi luokittelemat munat merkitään tuottajakoodilla. *Tuottajakoodin on oltava selvästi näkyvässä, täydellisesti luettavissa ja vähintään 2 millimetriä korkea* (munien kaupan pitämisen asetus artikla 9). Siinä on oltava numero, joka ilmaisee tuotantotavan, sekä jäsenvaltion koodi (FI=Suomi) ja tuotantolaitoksen tunnisteluku (= kanalan yksilöivä viisinumeroinen tunnisteluku). Ulkokanalat merkitään tuottajakoodiin numerolla 1. Tarkempia ohjeita munien merkinnästä annetaan Eviran ohjeessa 16034/1 Kananmunien ja muiden linnunmunien tuotanto ja myynti ja Eviran internetsivuilla.

A-luokan munia sisältävien vähittäismyyntipakkausten ulkopinnalla on oltava selvästi näkyvässä ja täydellisesti luettavissa tieto munien tuotantotavasta (munien kaupan pitämisen asetus artikla 12). Hyväksytyyn ulkokanojen munien tuottajan vähittäismyyntipakatut kananmunat merkitään merkinnällä ”Ulkokanojen munia”.

11 Kirjanpito

Sen lisäksi, mitä yleisiä vaatimuksia on munien tuotantoa koskevasta kirjanpidosta, jotka on esitetty Eviran ohjeessa 16034/1 Kananmunien ja muiden linnunmunien tuotanto ja myynti, tulee tuottajan pitää kirjaa siitä, milloin kanat eivät ole päässeet ulos. Kirjauksessa tulee ilmetä päivämäärät, jolloin kanat eivät ole päässeet ulos ja ulosmenoesteen syy. Näin voidaan seurata, että lain säätämää enintään 12 viikon sisälläoloaikaa ei ylitetä.

Munapakkaamon, joka vastaanottaa ulkokanalassa tuotettuja kananmunia, on kirjattava tuotantotapa- ja päiväkohtaisesti tiedot tuottajalta vastaanottamien luokittelemattomien munien määristä (munien kaupan pitämisen asetus artikla 22).

